

APUNTS SOBRE LA FAMÍLIA GENER DE BELLPUIG. MESTRES D'OBRES I NOTARIS A LA CATALUNYA MODERNA¹

per Eduard Puig i Bordera

Durant l'Edat Moderna es van produir diverses crisis cícliques al conjunt del Principat i bona part de les comarques interiors en van resultar especialment afectades, a causa de la seva escassa pluviometria i els efectes que això comportava en una societat de base eminentment agrària. Les continuades sequeres i epidèmies causaven importants problemes als habitants de les Terres de Ponent d'aquell període, dedicats, bàsicament, al conreu de la terra de secà i a la cria de bestiar de pastura. Així, les penúries i les fams eren freqüents i les malalties que en derivaven delmaven periòdicament la població, resultant una demografia que guardava un equilibri sempre fràgil.² Malgrat això, durant el segle XVI es van viure diversos moments expansius que van tenir efectes positius, també, en aquests territoris.

BELLPUIG AL SEGLE XVI. UNA VILA EN CREIXEMENT

Durant el període del qual parlarem, l'antiga baronia de Bellpuig va restar en mans de la família Cardona-Anglesola, una branca col·lateral del ducs de Cardona, amb la qual sovint s'han confós. En aquest sentit, els barons de Bellpuig i Linyola van anar acumulant diversos títols nobiliaris i senyorius, tant per casament com per privilegi reial. Entre aquests, cal destacar el comtat de Palamós, a Catalunya, el comtat d'Olivetto i els ducats de Somma i Sessa, a Nàpols. Precisament aquesta última dignitat va fer que el senyor de Bellpuig fos conegut popularment com

---

1) Aquest estudi s'inscriu en el marc de treball del **Grup d'estudi de les institucions i de les cultures polítiques (segles XVI-XXI) (2014 SGR 1369)**

2) Sobre les dificultats a l'Urgell de l'època: Eduard PUIG i BORDERA. "Pere Ripoll d'Anglesola i el seu projecte de construcció d'un canal de regadiu a l'Urgell i la Ribera del Sió (1616)", *Quaderns de "El Pregoner d'Urgell"*, 28 (2015), pàg. 43-59.

“el duc”, però no pas el de Cardona, que era en mans d’una altra família, senyora del castell d’Arbeca, entre molts altres llocs.

Com és sabut, durant el cinc-cents, els senyors de la vila van anar acumulant una riquesa i un poder considerables gràcies, sobretot, a la figura de Ramon Folch de Cardona-Anglesola i de Requesens, home de confiança de Ferran el Catòlic a Itàlia, virrei de Sicília i Nàpols i Capità General de la Santa Lliga. Aquest personatge, enterrat al magnífic mausoleu de marbre que actualment es troba a l’interior de l’església parroquial de Sant Nicolau, va esdevenir el primer gran mecenes de la població.³

Malgrat viure la major part de la seva vida fora de la seva vila natal, Ramon de Cardona (nom amb el qual ell mateix signava), va disposar ser enterrat a Bellpuig. Anys abans de la seva mort, que va tenir lloc a Nàpols l’any 1522, havia ordenat la construcció d’un convent de franciscans fora del recinte murallat del poble, en el lloc on hi havia hagut l’antiga ermita de Sant Bartomeu, de la qual agafà el nom. Aquest edifici hauria d’acollir, anys més tard, les seves despulles en l’espectacular conjunt escultòric construït a Itàlia per Giovanni da Nola i transportat per peces fins a la vila urgellenca.⁴

Les obres del convent de Sant Bartomeu van començar, aproximadament, a partir de 1507 i van comportar l’arribada de nous pobladors, atrets per les possibilitats laborals que una construcció d’aquelles característiques representava. D’aquesta forma el nombre de menestrals presents a Bellpuig es va anar ampliant i les activitats econòmiques i mercantils també. Això va afavorir el creixement demogràfic i el dinamisme del municipi.

Possiblement, a causa d’aquest creixement que s’havia iniciat durant la primera meitat de la setzena centúria, les autoritats locals van decidir, a partir de mitjans de segle, que calia emprendre les obres d’un nou temple parroquial, ja que l’anterior església de Sant Nicolau, a redós del castell dels barons, s’havia quedat petita.

A banda de les qüestions merament pràctiques (el creixement poblacional o l’estat de conservació de l’antiga església), també degué influir en aquesta decisió el fet que en aquell període s’estaven aixecant o refent temples d’altres poblacions.

D’altra banda, la construcció del convent també devia haver deixat la petita església parroquial en un segon terme, fet que, sens dubte, degué influir en la voluntat de construir-ne una de nova molt més gran i ostentosa. No podem perdre de vista que Bellpuig havia crescut en importància, ja que els seus senyors havien passat de pertànyer a la mitjana noblesa catalana a esdevenir un dels llinatges més

---

3) La biografia de Ramon de Cardona ha estat investigada a: Josep TEIXIDÓ i BALCELLS, *El gran capità català. Ramon Folch de Cardona*, Impremta monàstica de Poblet, Bellpuig, 1969.

4) El mausoleu ha estat ben estudiat a: Joan YEGUAS i GASSÓ *El mausoleu de Bellpuig*. Impremta Saladrigues, Bellpuig, 2009.

poderosos de la Monarquia. En aquells moments el baró era el fill de Ramon de Cardona, Ferran, almirall de Nàpols i personatge molt influent que residia entre Itàlia, Barcelona i la cort, però que mantenia el contacte amb la baronia.

Per tot això, l'interès per edificar un temple que jugués el paper de veritable catedral de l'Urgell, anà creixent i les autoritats de la vila no pararen d'escriure al senyor per tal que n'autoritzés la construcció. Fet que finalment es va iniciar, com veurem, no pas sense maldecaps i problemes.

És en aquest context d'auge constructiu que començaran a destacar els membres d'una família de mestres d'obres, artesans i notaris que va deixar petja en la història de Bellpuig: els Gener.

El seu paper en la construcció del **convent de Sant Bartomeu** i, sobretot, en les **esglésies de Sant Nicolau de Bellpuig i de Sant Gil de Torà** va ser rellevant. Però també ho va ser la seva implicació en l'administració local com a **prohoms del Consell**, la intensa activitat **notarial** d'alguns dels membres d'aquesta nissaga o la pertinença, d'uns altres, a la comunitat de preveres de la vila.

ELS PRIMERS GENER

L'arqueòleg Joan Tous i Sanabra especulava, en el seu estudi sobre els signes de picapedrer a Bellpuig, sobre la família de constructors Gener, sens dubte la més destacada en les obres que es van desenvolupar durant el cinc-cents, pel que fa a la seva continuïtat durant gairebé tot el segle XVI. Aquest autor apuntava una hipòtesi segons la qual podrien ser descendents de **Guillem Gener**, que va morir al monestir de Poblet mentre es construïa la capella de la infermeria al segle XIII. Ens sembla, però, que afirmar això és arriscat i, en tot cas, en dates tan reculades seria complicat de documentar.⁵

En tot cas, el primer individu d'aquest cognom que hem pogut documentar a Bellpuig és **Guillem Gener**. Ell i la seva muller, Francesca, van vendre un censal a favor de la capella i confraria de Sant Bartomeu l'any 1426. Aquest fet ens indica que aquesta família era ben arrelada al poble en un període força reculat.⁶

El 1475 trobem **Joan Gener** (en ocasions escrit Giner o Janer), formant part del consell de prohoms. En aquest document, datat el 14 de novembre d'aquest any, el comú demanava blat a la senyora Castellana, mare de Ramon de Cardona, a causa de la misèria que assolava el territori. Després de la Guerra Civil Catalana de 1462-72, el país havia quedat molt delmat i aquest document ens n'ofereix una mostra:

---

5) Joan TòUS i SANABRA, *Els signes de picapedrers a Bellpuig*, Biblioteca Pública Municipal, Bellpuig, 1975.

6) Arxiu parroquial de Bellpuig (en endavant APB). *Col·lecció de pergamins. 1426*.

“sien estat los vivents en Catalunya tant poch e en tanta stremitat de crehestia, que les persones riques ab gran treball lurs campanyes avidaven, e los miserables se perdien de fam, e vehen la vila de Belputg la tant gran congoxa e necessitat en la maior part dels abitants de la dita vila ho la major part de aquesta nos perdés de fam. E axí, moguts de pietat fonch deliberat per lo Consell General manlevar de la molt egrègia senyora dona Castelana de Cardona, senyora de dita vila, certes cantitats de blat”.⁷

Però els efectes de la devastadora guerra a la que hem fet esment van anar passant, i mica en mica, es va anar recuperant una certa prosperitat. Les diverses obres que es van fer a finals del segle XV i principis del segle XVI ho indiquen, així com les millores en altres llocs del poble, com la plaça Sant Roc, que també va ser notablement embellida.

Això va fer que mercaders i menestrals augmentessin, tant en nombre com en importància a escala local. Però va ser la construcció del convent que va comportar un autèntic salt qualitatiu en aquest sentit. Per fer una obra d'aquelles característiques calien oficials qualificats, fusters, picapedrers experts i mestres d'obres capaços de fer els càlculs adequats i amb la perícia necessària, tal i com requeria una obra d'aquelles característiques. Així, trobem a Bellpuig **Tomàs Gener**, mestre d'obres o de cases, potser fill del Joan Gener del qual hem parlat anteriorment. Aquest individu possiblement va treballar en les obres del convent o en les millores que es van fer al castell en aquells anys.

Aquest personatge signava una concòrdia amb Joan de Foxà, mestre de “pla e de maçoneria” de Reus (fuster i constructor o picapedrer), segons la qual un fill seu anomenat **Joan**, que tenia 14 anys, entraria d'aprenent al taller del reusenc i aprendria l'ofici. Hem de tenir present que en aquella època l'ofici de fuster i el de mestre de cases o d'obres (magister domorum), anaven íntimament relacionats i, sovint, un mateix individu era mencionat amb els dos qualificatius. Així, el document establia que l'estada del fadrí a casa del mestre reusenc es faria segons “ús de pràctica de Barcelona”; és a dir, segons els usos i costums dels gremis de la ciutat comtal, que servien de model. Segons això, el jove Joan Gener romandria a casa de Joan de Foxà durant cinc anys “prometent tenir-lo calçat de peus”, rebent 10 lliures per la feina feta i 20 sous per assegurar que l'aprenent anés vestit adequadament. Quan ja comencés a dominar l'ofici, el mestre li donaria una serra o una aixa i al cap d'un any ja podria fer “un joc o dos de burell e plana e dreçadors e altres eynes que voldrà de son art”.⁸

---

7) Arxiu Històric de Bellpuig. *Llibre d'acords, 1475-1496*. Una transcripció de part d'aquest acord municipal apareix a: Antoni BACH i RIU, *Història de la vila de Bellpuig*, IEI / Ajuntament de Bellpuig, (Bellpuig, 1998), pàg. 291-292.

8) Arxiu Diocesà de Solsona. Parroquial d'Anglesola. Fons notarial, 28 d'octubre de 1517.

En aquells moments a la capital del Baix Camp s'estava construint la nova església prioral de Sant Pere i és de preveure que era una bona escola d'aprenentatge per a algú amb voluntat d'aprendre l'art de la construcció.

Sembla que Joan Gener va iniciar-se bé en l'ofici a Reus i, en algun moment, va tornar a Bellpuig. D'aquesta forma Joan Yeguas el documenta treballant al castell i al convent, juntament amb els seus fills.⁹

Pensem que els fills del Tomàs Gener de 1517, van ser, **Joan Gener**, del qual ja hem parlat, **Tomàs Gener** (principal artífex de l'església de Sant Nicolau i, en algun moment, resident a Cervera) i **Jaume Gener** (traginer de Bellpuig). Tota la família, d'una manera o altra, es va dedicar a la construcció.¹⁰

LA FAMÍLIA GENER I LA CONSTRUCCIÓ DE L'ESGLÉSIA DE SANT NICOLAU DE BELLPUIG

Si a algun fet va lligada la família Gener, però, és a la construcció del temple parroquial de la vila, un dels seus principals emblemes encara avui.

Ja hem esmentat la voluntat dels habitants de Bellpuig de construir una nova església més gran i sumptuosa, que donés testimoni de l'auge que la vila ducal havia anat adquirint durant el segle XVI. Per tal d'aconseguir-ho, els paers buscaven la implicació del senyor, l'almirall de Nàpols Ferran de Cardona. Ho van començar a intentar, sense massa èxit, a partir de 1548, però davant les evasives, les autoritats locals ho van tornar a intentar el 1560. Les obres serien cares i el senyor defugia participar en unes despeses tan elevades. En aquell moment, Ferran es trobava a Tarragona i va oferir la cavallerissa del castell per a la nova construcció, però es va considerar un espai massa petit. Després d'insistir, es va assolir que Ferran de Cardona acceptés la proposta d'aixecar l'església en l'esplanada dalt d'un turó anomenat Montessor.

El problema, però, continuava essent una qüestió econòmica. Les autoritats locals van optar per crear un nou impost sobre les vendes de carn, que finalment va haver de ser retirat davant les protestes que va ocasionar. Sigui com sigui, les gestions per començar a construir el nou temple havien tirat endavant i gran nombre de menestrals s'hi va posar a treballar.¹¹

Gràcies al document notarial transcrit i publicat per Josep Maria Llobet Portella, sabem que el 8 de setembre de 1568, se signava una procura a Cervera davant el notari Pere Giscafrè. Els protagonistes eren **Tomàs Gener**, fuster de Cervera, i

9) Joan YEGUAS i GASSÓ, "Obres al convent de Bellpuig (1507-1635)", *Urtx: Revista cultural de l'Urgell*, 17 (2004).

10) Joan TOUS i SANABRA, *Els signes de picapedrers a Bellpuig*, pàg. 12. Antoni BACH i RIU, *Història de la vila de Bellpuig*, pàg. 117-118.

11) Antoni BACH i RIU, *Història de la vila de Bellpuig*, pàg. 257-260.

el seu pare que també es deia **Tomàs** i era mestre de cases. El primer nomenava procurador al segon per tal que prestés fermança en el seu nom.

S'esmenta, també que, juntament amb **Melcior Gener**, mestre de cases de Bellpuig, cosí i nebot respectiu havien signat capítols amb la universitat i habitants de la vila ducal, en referència a la construcció de la nova església de Sant Nicolau, responent amb els seus propis béns.¹²

Veiem, doncs, com diversos membres de la família Gener s'involucraven en la gran obra que es duria a terme durant les dècades següents. El Tomàs pare que hem esmentat i que seria qui exerciria de mestre d'obres juntament amb el seu nebot, era fill d'aquell altre Tomàs actiu el 1517 i germà de Joan, que havia treballat al convent després de ser aprenent a Reus.

Sovint, s'ha considerat que els Gener procedien de Cervera, però ja hem vist com no és així. Possiblement una branca de la família s'havia establert a Cervera per qüestions laborals, però el seu origen era bellpugenc.

Altres membres de la família actius en aquesta època eren **Jeroni Gener**, argenter establert a Barcelona, fill de Tomàs i germà del fuster del mateix nom; **Joan Gener**, fill del mestre de cases bellpugenc Melcior, que exercia el mateix ofici que el seu pare; un altre **Melcior Gener**, que era fuster; **Pere Gener**, un actiu prevere de Bellpuig, fills tots dos, també, del mestre Melcior; i un altre **Tomàs Gener**, causídic, possiblement també fill del mestre Melcior, encara que no ho tenim clar. El fet de repetir els mateixos noms complica una mica la identificació d'alguns d'aquests individus, fet que continua, com veurem, en la següent generació.¹³

Tornant a les obres de l'església, sabem que el 1572 s'estava acabant el campanar, però que els costos eren notables. Així, el consell municipal demanava al senyor que els cedís les caritats que es recaptaven per a Roma, per tal de fer-les servir a les obres del temple. Alhora, sembla que els bellpugencs s'havien endeutat amb altres poblacions de la baronia i amb el propi baró i que tenien dificultats per retornar els préstecs.

Tot i així el 1573 ja s'havia cobert el sostre i acabat el campanar, que s'havia de veure des de la plaça Sant Roc sense tapar la façana; per això es troben a parts oposades de l'edifici. Segons sembla, aquell any s'havia d'haver acabat l'obra, però encara no estava, fet que va comportar una queixa formal al mestre Tomàs. El 1574 s'inaugurava el temple sense estar del tot acabat. El 1577 encara s'hi treballava i continuaven les queixes contra el mestre d'obres. El 1581 es van reclamar 44 lliures a Gener recordant, un cop més, que no havia acabat l'obra.

12) Josep Maria LLOBET i PORTELLA, "Un document de l'any 1568 relacionat amb la construcció de l'església parroquial de Bellpuig", *Quaderns de "El Pregoner d'Urgell"*, 8 (1994), pàg. 3-4.

13) APB. *Baptismes i matrimonis 1573-1609*. Inclou *Llibre de Registre de 1609 a 1623*.

Alhora, esclatava un conflicte entre el governador Antoni Çacosta i els pahers. El cas és que el senyor (ara ja Antoni, fill de Ferran) havia pagat una capella on volia posar les seves armes i les autoritats locals no hi estaven d'acord. Finalment es va decidir que dins el temple no hi anessin armes ni ensenyes de ningú.

No sabem si aquest conflicte hi va tenir res a veure, però l'any 1583 es continuava treballant en la volta del cor. Aquell mateix any o el següent moria el mestre Tomàs Gener, sense haver finit l'obra, fet que degué comportar un disgust a les autoritats locals, en tant que la vídua demanava comprensió. D'aquesta manera, es va fer càrrec de la direcció de les obres el seu nebot Melcior, que, com ja hem vist, era codirector de l'obra. A més, el fill de Tomàs, Jeroni, es comprometia a aportar 100 lliures per poder-la continuar amb els materials adequats, acontentant les autoritats de Bellpuig.¹⁴

En aquesta part final de les obres de l'església parroquial hi va tenir un paper important el prevere mossèn Pere Gener, fill del mestre Melcior. Va aconseguir més diners per continuar comprant materials i pagar els treballadors, fet que va permetre continuar la feina per culminar el gran temple gòtic amb la magnífica portalada renaixentista. El 1591, després d'enllosar la part exterior davant la façana i fer-hi uns esglaons de pedra, s'acabava una construcció que havia portat complicacions i contratemps a la família Gener durant més de 20 anys, però que faria que fos recordada en la història del poble.

EL MESTRE MELCIOR I ELS SEUS FILLS

Després d'acabar Sant Nicolau, Melcior Gener, malgrat que ja devia ser gran, va continuar la seva activitat constructiva. D'aquesta manera, potser ajudat per algun dels seus fills, es va dedicar al temple de Sant Gil de Torà, que guarda unes similituds arquitectòniques força notables amb el de Bellpuig (especialment pel que fa a la volta de creueria estrellada i als arcs rebaixats de les capelles).

Pel que sembla, aquesta església havia estat començada per un "mestre Francesc", que va deixar el seu nom gravat a l'exterior i que encara s'aprecia actualment. Tot i així sembla que només va començar la construcció i, per algun motiu, les obres van quedar aturades. Les autoritats de Torà van recórrer als serveis del mestre bellpugenc, que segurament s'havia guanyat un cert prestigi a causa de la seva obra a la vila ducal.

Encara que no en coneixem els detalls, sabem que Melcior Gener va seguir el model que ell mateix i el seu oncle havien desenvolupat a Bellpuig i va acabar amb èxit Sant Gil de Torà.¹⁵

---

14) Arxiu històric de Bellpuig. *Llibres d'acords*. Antoni BACH i RIU, *Història de la vila de Bellpuig*, pàg. 260.

15) Joan YEGUAS/Mària GARGANTÉ/Estevc MESTRE, *L'Església de Linyola*, Ajuntament de Linyola, 2012.

Tornant a Bellpuig i seguint l'estudi de Josep Maria Planes sobre aspectes laborals i socials del poble, entre 1575 i 1577, hi trobem quatre caps de casa de cognom Gener: **Francesc** (sastre), **Joan** (mestre de cases), **Melcior** (fuster) i **Tomàs** (causídic).¹⁶

El sastre Francesc podia ser un descendent del traginer Jaume Gener (germà del mestre Tomàs mort el 1584). Els altres ja els hem esmentat anteriorment i eren, pel que sembla, fills del mestre Melcior, el qual, curiosament, no consta com habitant del poble (potser treballava en l'obra de Torà o en alguna altra que desconeixem?). D'altra banda, tampoc hi trobem el prevere Pere, potser encara resident a la casa d'algun familiar.

Els tres germans, a més, eren prohoms del Consell. Aquest és un fet ressenyable perquè, juntament amb membres de diferents branques dels Vilamajor, són la família amb més presència al Consell de Prohoms de Bellpuig. Això ens indica que, tot i els conflictes a causa dels endarreriments de les obres de Sant Nicolau, els Gener tenien un cert pes en els assumptes locals.

EL "DISCRET" MOSSÈN JOAN GENER, NOTARI I PROHOM DE BELLPUIG¹⁷

A finals de segle XVI apareixen quatre nous personatges força actius amb el cognom Gener. Es tracta de **Joan Gener**, notari, **Pere "major"** i **Pere "menor"**, preveres, oncle i nebot respectivament, **Melcior**, fuster, i **Pere**, sabater, germans de Joan. Un cop més es repeteixen els mateixos noms i en la documentació es barregen amb la resta de familiars encara vius. Ens centrarem, sobretot, en el notari Joan perquè va ser el més destacat membre de la família en aquest període.

Joan Gener era fill del mestre d'obres del mateix nom i nét del mestre Melcior, que havia culminat l'església. Es tracta d'un prohom important al Bellpuig dels darrers anys del segle XVI i les primeres dècades del XVII, que va desenvolupar una intensa activitat com a notari (una part del seus protocols notariaus es conserven a l'arxiu de Cervera), però també en l'àmbit del negoci i l'administració. Malauradament no sabem qui va ser la seva mare, però gràcies a la documentació parroquial coneixem el nom de la seva muller i la trajectòria d'alguns dels seus fills.

En primer lloc volem assenyalar que l'ofici de notari era força apreciat en aquell moment i que el fet d'exercir-lo ja ens ofereix una mostra que els Gener eren una família força ben situada. Hem de tenir en compte que al Bellpuig de l'època existia un sector de menestrals i negociants benestants que tenien una

---

16) Josep Maria PLANES i CLOSA, "Estructura laboral i aspectes socials de Bellpuig en els anys 1575-1577", *Quaderns de "El Pregoner d'Urgell"*, 13 (2000), pàg. 53-74.

17) El tractament de discret mossèn, d'ús habitual per als notaris, apareix en bona part de la documentació on surt Joan Gener.

forta influència i que, sovint, ocupaven bona part de les places del Consell de la vila, així com els càrrecs de paers. Alguns dels seus fills cabalers es dedicaven a la vida eclesialística i nodrien la comunitat de preveres local o la d'algun poble veí. Moltes d'aquestes nissagues s'havien anat emparentant entre elles i els Gener no n'eren una excepció.

Així, Joan Gener es va casar amb **Francesca Cornellana**, filla del mercader **Julià Cornellana** i la seva esposa **Elisabet Joana**. Els Cornellana eren una de les famílies notables de la comarca (presentes a Bellpuig des del segle XV, com a mínim), amb propietats a Bellpuig i Talladell (on tenien casa, molí i terres) i estava emparentada amb altres nissagues com els Puig, també mercaders de Bellpuig. Julià Cornellana havia desplegat una gran activitat durant la segona meitat del segle XVI i s'havia relacionat amb Francesc de Montserrat, noble targarí al qual havia confiat la tutoria dels seus fills en morir.¹⁸

El matrimoni va tenir diversos fills batejats a Bellpuig: **Francesc** (1590. Padrins: Jaume Esbert, notari de Prats de Rei i la senyora Francisca Castellana),

---

18) Josep Maria PLANES i CLOSA, *Els Montserrat i els Grimau de Tàrraga (segles XVI-XIX)*, Ajuntament de Tàrraga (Tàrraga, 2011), pàg. 70.

Elisabet Joana (1593. Padrins: Senyor Muñoz, veedor del duc¹⁹ i Elisabet Joana Cornellana), **Joan Dionís** (1594. Padrins: l'honorable Jaume Conesa i la senyora Jerònima de Vilanova, muller del governador de la baronia), **Joan Jacint** (1597. Padrins: Doctor Joan Arlan i Senyora Cornellana), **Joan** (1602. Padrins: Doctor Soler i Senyora Sant Martí), Joana Jerònima (1606. Padrins: Mossèn Jaume Erra de Perpinyà i la senyora Jerònima Sicard), **Elisabet Joana** (1609. Padrins: Pere Joan Moretó, mercader de Linyola i la Senyora Arcàngela Castellana). Sabem que van sobreviure a la infantesa, l'hereu Francesc i Isabel Joana (possiblement la primera d'aquest nom degué morir). Potser algun altre també, però no ho hem pogut precisar. D'altra banda, ens consta que hi hagué un altre fill anomenat Melcior i potser un altre anomenat Baltassar.²⁰

El casament degué facilitar les activitats econòmiques de Joan Gener, però també el fet de tenir un oncle i un cosí eclesiàstics (mossèn Pere Gener “menor” degué ser fill d'un dels oncles, però no hem pogut esclarir de quin). Així, el 28 de juliol de 1598 la Unió de Preveres de Bellpuig arrendava a Joan Gener, per un període de dos anys, els delmes i primícies de la vila (fruits, molins, forns, etc.). El preu seria de 422 lliures, una suma no menyspreable. I per fer-ho, rebia l'aval del seu oncle “el venerable mossèn” Pere Gener. D'altra banda, també hi consta que ja havia rebut aquest arrendament l'any 1597, del qual pagava uns endarreriments.²¹

El 26 de gener de 1598 donava fermança, juntament amb el pagès Jaume Vila-major, al seu germà Pere, quan agafà un violari de Jerònima Botella, de Tàrraga.²²

El notari de Bellpuig, però, continuava participant en negocis relacionats, també, amb l'administració senyorial. Per exemple, el 12 de juliol de 1609 Joan Gener arrendava el terme del Mor amb permís del senyor duc de Somma i amb la intervenció del rector de Vilagrassa.²³

Tot i així, Joan Gener hagué d'afrontar problemes importants, ja que en diverses ocasions va ser excomunicat, a causa de diversos plets i la seva negativa a cedir a les pretensions del seus opositors.

El 19 de juliol de 1609, per manament de fra Miquel Corrià, a instància de mossèn Ramon Salavert, s'excomunicava el notari Gener. Ho tornava a ser el 2 d'agost per mossèn Antoni Castro, conservador de l'Estudi General de Lleida i mossèn Felip Plana, a instància del notari lleidatà Joan Maranyosa, síndic de la Universitat de Lleida. L'acusació era per “contumaç”; és a dir, per no presentar-se a un judici en el qual era requerit. Tot i que aviat va ser absolt, el 6 de maig

---

19) Segurament es tracta de Milán Muñoz, majordom o administrador de la hisenda senyorial.

20) APB. *Baptismes i matrimonis 1573-1609*.

21) Antoni BACH i RIU. *Història de la vila de Bellpuig*, pàg. 304-305.

22) Josep Maria PLANES i CLOSA *Els Montserrat i els Grimau de Tàrraga (segles XVI-XIX)*, pàg. 94.

23) APB. *Llibre de Registre 1609 -1623*.

de 1613, tornava a ser excomunicat per Castro, a causa de no pagar 11 lliures a l'estudiant Bernat Illa. El 12 de novembre d'aquell any era absolt novament.

Aquest assumpte segurament tenia relació amb l'excomunicació dels paers de Bellpuig durant les mateixes dates, per causa d'alguna mena de plet que mantenien amb les autoritats eclesiàstiques de Lleida.

El 17 de gener de 1610 el nostre notari tornava a ser excomunicat a instància de fra Francesc Carrat, prior del monestir de Sant Agustí de Tàrrega, pel conservador fra Àngel Martí. El 28 del mateix mes ho tornava a ser per manament de fra Àngel Martí, prior del Carme i conservador de Sant Agustí de Tàrrega, pel "delme dels trossos de Santa Clara sens sonant i candeles amortants". Però el 3 de març tornava a ser absolt.

El 18 de maig d'aquell mateix any, Joan Gener era intimat a pagar, en sis dies, 7 lliures i 18 sous a Coloma Granell, de Vallfogona, o el seu procurador, Montserrat Pont, en donaria raó a la cort del degà de Tàrrega. El mateix dia, mossèn Joan Andreu, de Montblanc, l'intimava a fer el mateix. El juny de 1612 encara no devia haver respost, motiu pel qual era excomunicat.

El 30 de maig de 1610, el notari de Lleida Joan Monçó reclamava a Gener i a la seva muller que li pagués 7 lliures i mitja. El 23 d'agost de 1611 es demanava excomunicació contra ell però era absolt.

El 6 de juny, de part de mossèn Salvador Vidal, degà de Montblanc, Joan Gener tornava a ser excomunicat per "contumaç". Sembla que tenia algun plet amb el botiguer de draps de Montblanc, Andreu Tos i, per això, el 12 de desembre de 1611 es demanava 40 lliures al notari bellpugenc. Però Gener no va fer el pagament i va ser excomunicat el 19 de febrer de 1612. Ho tornava a ser a instàncies dels de Montblanc l'11 de març, per la seva persistència a desobeir.

El 28 d'agost Joan Gener tornava a ésser excomunicat a instància de mossèn Miquel Boleda d'Anglesola. I fins i tot ho era mossèn Pere Gener, oncle de Joan. El 29 d'octubre de 1613, però, arribaria l'absolució.

El 12 de desembre de 1611 Joan Gener i el seu germà Pere eren requerits pel canonge de Lleida Bartomeu Gavàs, a instància d'Andreu Felip, per tal que paguessin 20 lliures i un carro, el primer, i una quartera i mitja de sègol, el segon. Pere Gener era excomunicat el 16 de febrer de 1612.

Els germans Gener eren excomunicats de nou pel degà de Tàrrega el maig de 1612, però eren absolts quasi immediatament.²⁴

Sembla ser, doncs, que el nostre personatge va poder sortir força ben parat de totes les peripècies que hem explicat. Sabem que va ser actiu com a notari públic de la vila fins el 1618, any en què degué morir.

24) APB. *Llibre de Registre 1609 -1623*.

El seu fill **Francesc Gener** va succeir el seu pare com a notari públic, essent ben actiu, com a mínim, fins el 1638. També apareix a la documentació de l'època un **Baltassar Gener**, notari, però que no hem pogut relacionar directament amb Joan. Possiblement hi havia parentiu, però no l'hem pogut establir. La seva filla Elisabet Joana es va casar amb el "caligarius" Sebastià Navès i Calbís, que va ser paer durant la Guerra dels Segadors. Ella, però, va morir a l'edat de només 24 anys, potser a causa d'algun part.

El cognom Gener va continuar present a Bellpuig durant els segles XVII i XVIII, i potser fins i tot més enllà. Tot i així els Gener que van mantenir el cognom ja no van tenir la mateixa rellevància que els seus avantpassats, analitzats en aquest estudi.

ARBRE GENEALÒGIC DE LA FAMÍLIA GENER DE BELLPUIG (SEGLES XV-XVII)

